

**ЧЕРКАСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
імені Богдана Хмельницького

**Силабус навчальної дисципліни
«ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ»**

Статус дисципліни: навчальна дисципліна
вибіркового компонента

Галузь знань	Точні, природничі, суспільні та гуманітарні науки			
Спеціальність	Широкий комплекс спеціальностей			
Освітня програма	Різноманітні освітні програми			
Ступінь вищої освіти	Бакалавр			
Форма навчання	Денна, заочна			
Курс				
Семестр				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90
Семестровий контроль	Залік			
Викладачі	<i>Джолос Сергій Вадимович</i>, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін; <i>Коваль Тетяна Владиславівна</i>, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін; <i>Лубко Інна Миколаївна</i>, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін; <i>Шаповал Таїсія Борисівна</i>, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін			
Контактна інформація	debofor@vu.cdu.edu.ua tetiana.v.koval@vu.cdu.edu.ua mamulizka@vu.cdu.edu.ua taisa-3@vu.cdu.edu.ua			
Кафедра	Кафедра державно-правових дисциплін			
Навчально-науковий інститут / Факультет	ННІ економіки і права			
Мова викладання	Українська та, може бути, англійська			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Права людини, за влучним висловом Ю.С. Шемшученка, – це визначальні засади правового статусу особи, що належать людині від народження, а тому є природними і невідчужуваними, тобто такими, без яких людина не може існувати як повноцінна суспільна істота. Права людини є необхідним елементом громадянського суспільства і правової держави. Саме поняття цих прав з'явилося в епоху буржуазних революцій у Європі. Потім воно знайшло відображення у численних міжнародних актах –			

Загальній декларації прав людини 1948, Європейській конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950, Міжнародному пакті про громадянські та політичні права 1966, Міжнародному пакті про економічні, соціальні та культурні права 1966 тощо, а також у національному законодавстві – конституціях держав. Права людини засновані на принципах свободи, рівності та справедливості й мають універсальний характер. Загальновизнаними в міжнародному праві фундаментальними правами людини, зокрема, є: право на життя; право на незастосування до особи тортур, насилля або іншого жорстокого чи принижуючого людську гідність поводження або покарання; право на недоторканність приватного життя, особистої і сімейної таємниці, захист своєї честі й гідності, свободи совісті й віросповідання; право на судовий захист, правосуддя і пов'язані з ним інші процесуальні права тощо. Ці права дістають закріплення у конституціях. Вони, зокрема, стали основою при укладенні Розділу II «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України. При цьому, за існуючою практикою ООН під порушенням прав людини як міжнародною проблемою розуміють не окремі факти відповідних порушень, а загальну правову ситуацію у державі, яка свідчить про ігнорування даною державою зобов'язань поважати права людини, масові та грубі порушення цих прав тощо. Боротьба з порушеннями прав людини є важливим напрямом міжнародного співробітництва. Вона має два аспекти: а) виховання поваги до прав людини і сприяння їх здійсненню; б) усунення грубих і масових порушень прав людини. На забезпечення прав людини спрямовані також міжнародні процедури в рамках ООН та інших міжнародних організацій, міжнародних судових органів тощо. Ці процедури доповнюються діяльністю відповідних національних інституцій. В Україні до них, зокрема, належать Конституційний Суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та розгалужена система судових і правозахисних органів. Таким чином, вивчення предмету «Права людини та їх захист» є важливою засадою правового всеобучу, формування загальної правової культури суспільства.

Мета (Чому це цікаво / потрібно вивчати)	Мета курсу «Права людини та їх захист» полягає у формуванні у студентів систематизованих уявлень щодо сутності та природи прав людини; історії їх становлення і розвитку; змісту особистих (громадянських), політичних, соціально-економічних і культурних прав; основних національних і міжнародних механізмів захисту прав людини і т.д. і т.п., що є важливою засадою підвищення загальної обізнаності громадян щодо їх фундаментальних прав та їх основних гарантій.
Програмні результати (Чому можна навчитися)	РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин. РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини. РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. РН 4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу. РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. РН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему. РН 7. Складати та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами. РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій. РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології. РН 11. Мати базові навички риторики. РН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло. РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

	РН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності. РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди. РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів. РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
Компетентності (Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями)	<i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати задачі у галузі права. <i>Загальні компетентності:</i> ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК9. Здатність працювати в команді. ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми. ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та

	форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК14. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. <i>Спеціальні компетентності:</i> СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві. СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему. СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи. СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини. СК5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права. СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України. СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право. СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини. СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин. СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ. СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.
Зміст дисципліни	Тема 1. Теорія прав людини 1.1. Поняття та сутність прав і свобод людини

- 1.2. Історія становлення і розвитку прав людини
- 1.3. Права людини і права громадянина
- 1.4. Основні обов'язки людини і громадянина
- 1.5. Критика прав людини

Тема 2. Класифікація прав людини. Покоління прав людини

- 2.1. Класифікація прав людини
- 2.2. Перше покоління прав людини
- 2.3. Друге покоління прав людини
- 2.4. Третє покоління прав людини
- 2.5. Четверте покоління прав людини

Тема 3. Особисті (громадянські) та політичні права людини

- 3.1. Поняття особистих прав та їх зміст
- 3.2. Види особистих (громадянських) прав
- 3.3. Система політичних прав
- 3.4. Виборчі права громадян

Тема 4. Економічні, соціальні та культурні права людини

- 4.1. Концепція соціальних, економічних та культурних прав
- 4.2. Загальна характеристика економічних прав
- 4.3. Соціальні права та свободи людини і громадянина
- 4.4. Генезис культурних прав людини

Тема 5. Національний механізм захисту прав та свобод людини і громадянина

- 5.1. Поняття національного механізму захисту прав та свобод людини і громадянина, його структура
- 5.2. Конституція України – фундамент національного механізму захисту прав та свобод людини і громадянина. Конституційні гарантії прав та свобод людини і громадянина в Україні
- 5.3. Органи державної влади у механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина в Україні
- 5.4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (омбудсмен). Спеціалізовані омбудсмени в Україні
- 5.5. Недержавні громадські організації (NGOs) та їх роль у захисті прав та свобод людини і громадянина в Україні

Тема 6. Судові та правоохоронні органи у національному механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина

6.1. Право на судовий захист – фундаментальне право особи

6.2. Захист прав і свобод людини і громадянина судами загальної юрисдикції

6.3. Конституційний Суд України у механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина. Інститут конституційної скарги

6.4. Правоохоронні органи в механізмі захисту прав та свобод людини і громадянина в Україні

6.5. Роль адвокатури у механізмі захисту прав та свобод. Право на правову допомогу

Тема 7. Міжнародно-правові документи з прав людини

7.1. Права людини: міжнародно-правовий вимір

7.2. Теоретичні основи міжнародно-правових стандартів прав людини

7.3. Універсальні міжнародно-правові стандарти прав людини

7.4. Європейські стандарти захисту прав людини як різновид регіональних міжнародно-правових стандартів

7.5. Права і свободи людини в умовах надзвичайного стану в міжнародному праві

7.6. Права людини під час збройних конфліктів

Тема 8. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини

8.1. Становлення міжнародних механізмів захисту прав людини

8.2. Універсальний механізм захисту прав людини під егідою ООН

8.3. Регіональні механізми захисту прав людини:

8.3.1. Європейська система захисту прав людини (Рада Європи, Європейський Союз, Організація з безпеки і співробітництва в Європі)

8.3.2. Інші регіональні системи захисту прав людини (Міжамериканський досвід захисту прав людини, захист прав людини у країнах Африки, у мусульманських країнах, у Лізі арабських держав, в Організації ісламського співробітництва, в Асоціації держав Південно-Східної Азії)

	8.4. Міжнародні судові органи (Суд ООН, Міжнародний кримінальний суд, Європейський суд з прав людини, Суд ЄС, Міжнародні трибунали) 8.5. Міжнародні правозахисні організації			
Розподіл годин	Лекційні	14		
	Практичні/семінарські	16		
	Лабораторні			
	Самостійна робота	60		
Критерії оцінювання роботи студентів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента під час вивчення дисципліни:			
	Оцінка за університетською шкалою оцінювання	Оцінка за національною шкалою оцінювання	Оцінка за ECTS	Критерії
	90 – 100	відмінно	A	Відповідь повна, глибока, основні засвоєні; виклад (обґрунтований) узагальнення точного навколишнього життя майбутньої спеціалізації орієнтується в сфері законодавства і правильно використовує термінологію, вміння для вирішення пр
	82 – 89	добре	B	Відповідь повна, глибока, основні виклад матеріалу систематизовані недостатньо між визначеннях понять узагальненнях є легко виправляють додаткових запит
	75 – 81		C	
	68 – 74	задовільно	D	Відповідь свідчить положень питань значна неповнота нечіткі, неточні; недостатньо між узагальненнях аргументами помилками
	60 – 67		E	
	35 – 59	незадовільно	FX	Відповідь неправ
				фрагментарні, ма

	1 – 34		F	студент не знає о допускає грубі по понять, а також н документами, дж
Інформаційне та матеріально- технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, лабораторне обладнання, навчальні стенди, проектор, ноутбук, смартфон, першоджерела, наукова література, презентаційні матеріали тощо.			